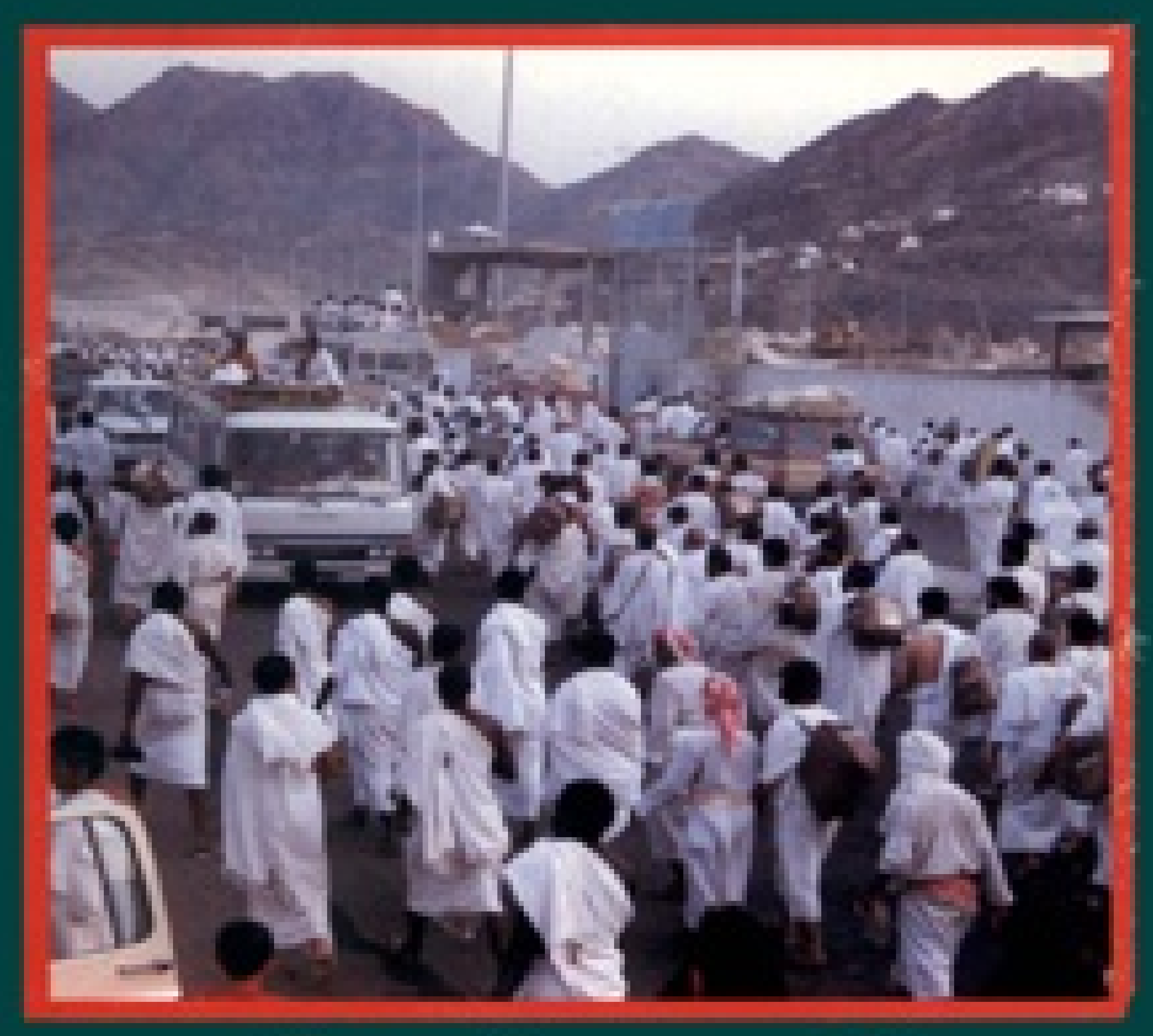

توشۀ زائر

محمود کارآموزیان ، سید جواد ورعی

بسم الله الرحمن الرحیم

ره توشه زائر ویژه حجاج بیت الله الحرام

نویسنده:

جمعی از نویسندگان

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

ره‌توشه زائر ویژه حجاج بیت الله الحرام

مشخصات کتاب

سرشناسه : کارآموزیان، محمود، - ۱۳۳۵

عنوان و نام پدیدآور : ره‌توشه زائر ویژه حجاج بیت الله الحرام: نکات علمی، تاریخی، اخلاقی و بهداشتی/ تهیه و تنظیم محمود کارآموزیان، جواد ورعی

مشخصات نشر : تهران: نشر مشعر، ۱۳۷۹.

مشخصات ظاهری : ص ۷۲

شابک : ۹۶۴-۶۲۹۳-۸۴-۰۳۰۰۰ریال

موضوع : حج

شناسه افزوده : ورعی، جواد، . - ۱۳۲۸

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ک۱۸ر۹ ۱۳۷۹

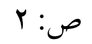
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷

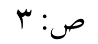
شماره کتابشناسی ملی : م۷۹-۱۵۱۰۶

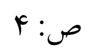
ص: ۱

الف: قبل از سفر

اشاره

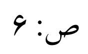

ص: ۲

ص: ۳

ص: ۴

ص: ۵

ص: ۷

ص: ۸

اشاره

ص: ۹

حجاج محترم! سلام علیکم

لطف و عنایت خاص خداوند و توجه ویژه رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت عصمت و طهارت شامل حال شما شده تا پس از سال‌ها انتظار و آرزوی زیارت بیت‌اللّه الحرام و مکه مکرّمه و مدینه منوّره و انجام مناسک حج، راهیِ سرزمین وحی شوید. با الهام از قرآن کریم که تذکر و یادآوری به مؤمنان را مفید و سودمند خوانده فذکّر فانّ الذکری تنفع المؤمنین (۱)

همراه و همگام با شما در همه مراحل این سفر معنوی با هدف انجام حجّی مقبول و سعیی مشکور نکاتی را یادآوری می‌کنیم:

سفر حجّ ایجاب می‌کند که از جهات مختلف خود را آماده کنیم و زاد و توشه‌ای متناسب با آن برگیریم. به

۱- والذاریات: ۵۵

ص: ۱۰

پاره‌ای از این موارد، که ما را در این سفر یاری می کند، اشاره می‌نماییم:

فرصتی استثنایی

معمولًاتوفیق سفر حج درتمام عمر، یک مرتبه فراهم می‌شود، از همین رو سزاوار است این ایام زودگذر و دیریاب، مانندشب‌قدر به‌شمارآیند، لحظات‌آن‌را غنیمت دانسته آن را در مسیر پاک شدن از گناهان، تطهیر دل از غیر خدا و بیرون راندن هوی‌ها و هوس‌ها، سپری کنیم تا زمینه قرب به حق فراهم شود. و نیز وقت گرانبهای خود را صرف اموری کنیم که در سفرهای دیگر ممکن نیست.

به گونه‌ای رفتار کنیم که در پایان سفر دچار ندامت و پشیمانی نشویم و از این فرصت استثنایی حداکثر استفاده را بنماییم.

سفر حج بسیار کوتاه‌تر از آن است که تصور می کنیم، لذا لازم است با دقت و برنامه‌ریزی از لحظات این سفر معنوی بهره بجوییم.

آشنایی با اسرار حج

اعمال و مناسک حج مانند همه عبادات دارای اسرار

ص: ۱۱

و حِکَمی است که آشـنایی با آنها ارزش عمل انسان را مضاعف می‌کند. حاجیِ نا آشـنا با اسرار و معارف حج، از دیدن صحنه‌های پرشـکوه معنوی حـج و شـنیدن صـدای ملایـک و لبیک حق و جواب سـلام پیامبر صـلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیهم السـلام و درک بسیاری از آثار و برکات حج ناتوان و محروم خواهد بود. از این رو شرکت در جلسات آموزشی و مطالعه کتب ارزنده‌ای که در این زمینه منتشر شده، شما را در درک بهتر این معارف یاری خواهد داد.

متأسـفانه امروزه سـفر حـج در حد یک سـفر زیارتی- سـیاحتی تنزّل کرده و بدون تردید آشـنایی ما با اسـرار حج و تلاش در جهت تحقق آنها؛ این عبادت بزرگ را در جایگاه واقعی خود قرار خواهد داد.

رسول خدا صـلی الله علیه و آله در حَجَّهٔ الوداع فرمود: «در آخرالزمان ثروتمندان امت من برای تفریح و خوشـگذرانی و قشر متوسط امت من برای تجارت و خرید و فروش و فقیران امّتم برای ریا و شهرت حج بجا می‌آورند.»

فراگیری احکام و مناسک

بدون شک دستیابی به باطن و اسرار حج، بدون

ص: ۱۲

آشنایی و مراعات دقیق اعمال و مناسک، که آداب ظاهری حج محسوب می‌شود، امکان‌پذیر نیست.

حاجی به میهمانی خدا دعوت شده و حضور در این میهمانی آدابی دارد، آدابی که صاحب‌خانه معین کرده است. روشن است که «مهر قبولی» تنها بر «حج صحیح» زده می‌شود و حج صحیح بارعایت دقیق اعمال و مناسک حج حاصل می‌شود.

ابراهیم، الگوی حجّاج

حضرت ابراهیم علیه السلام در قرآن کریم الگو و اسوه مؤمنان و خداجویان معرفی شده است و آنچه ابراهیم را شایسته مقام امامت و اسوه بودن نموده، بنده بودن او در پیشگاه با عظمت پروردگار بود. او در بندگی خدا به مرحله‌ای رسید که در برابر همه دستورات الهی تسلیم محض بود؛ به طوری که در این راه فرزندش اسماعیل را به قربانگاه برد تا در کوی دوست قربانی کند. مهم‌ترین شاخصه حج ابراهیمی و تأسی به ابراهیم خلیل‌الرحمان «تسلیم محض در پیشگاه الهی» بودن است و سفر حج تمرینی برای تقویت این خصلت است.

ص: ۱۳

شکر حقیقی

فراهم شدن زمینه برای انجام مناسک حج؛ مانند توان جسمی و قدرت مالی نعمتی از نعمت‌های الهی است.
بدیهی است که هر نعمتی، شکری متناسب با خود می‌طلبد. مهم‌ترین مرتبه شکر، پس از آشنایی با مفهوم شکر و شکرِ زبانی، شکر عملی است و آن عبارت است از بکارگیری نعمت در همان مسیری که خداوند معین فرموده است. از قرآن نیز آموخته‌ایم که شکر باعث افزایش نعمت و ناسپاسی موجب زوال آن است. لئن شکرتم لازیدنّکم و لئن کفرتم انّ عذابی لشدید. (۱)

حج، امتحان الهی

همه انسان‌ها در معرض امتحانات الهی‌اند و هر امتحانی، اهداف خاصی را دنبال می‌کند.
وسائل و برنامه‌های امتحانی در دنیا متفاوت بوده و مراحل امتحان، متناسب با ویژگی‌ها و موقعیت اشخاص صورت می‌پذیرد. حج نیز از جمله برنامه‌های امتحانی خداوند است و «توجّه به امتحان بودن سفر حج»، به طور

۱- ابراهیم: ۷

ص: ۱۴

طبیعی ما را برای شرکت در این امتحان و موفقیت در آن، مهیّا می‌سازد.

ادای حقوق

سفر حج تمرینی برای سفر آخرت است و اعمال و مراحل گوناگون آن، گواه بر این واقعیت است. همان‌طور که انسان قبل از سفر آخرت خود را آماده می‌کند، حقوق الهی همچون خمس، زکات و کفارات و حقوق مردم را ادا می‌کند، حاجی نیز باید قبل از سفر حج حقوقی را که بر عهده دارد، ادا کند. ادای حقوق، آرامش و اطمینان برای انسان به ارمغان می‌آورد و نگرانی و اضطراب را از دل می‌زداید.

بنابراین سفری که با اطمینان و آرامش آغاز شود، ثمرات مبارکی خواهد داشت، به علاوه که آرامش و اطمینان قلبی خود از نعمت‌های بزرگ الهی است.

حلالیت طلبی هنگام خداحافظی

مرحله دیگر از ادای حقوق مردم، جلب رضایت صاحبان حق است، حلالیت خواستن از دوستان و آشنایان، بستگان و همسایگان که احیاناً حق‌شان تضییع

ص: ۱۵

شـده، و یـا در معرض غیبت، تهمت و بـدگویی مـا قرار گرفته‌انـد، و جلب رضایت ایشان، یکی از وظایف زائر بیت‌اللّه الحرام است. زائری که رضایت و خشنودی بندگان خدا بدرقه راه اوست، بدون نگرانی و با اطمینان خاطر عازم سفر خواهد شد. زائر خانه خدا از همه کس و همه چیز دل کنده و دل به خدا می‌سپارد. خداحافظی از دیگران، آشتی دل‌ها، برطرف شدن کینه‌ها، احترام به اشخاص، جبران عواطف، توجه دل‌ها به خـدا و پیامبر صـلی الله علیه و آله و اهل بیت آن حضـرت را به همراه دارد. از این رو امام صادق علیه السلام سفارش فرموده: دنیا و خلق را وداع گوی.

وصیت

آدمی بدون خبر به دنیا آمده و بدون اطلاع قبلی نیز به سـفری دور و بی بازگشت خواهد رفت. آمادگی همیشـگی برای چنین سـفر ناگهانی شرط عقل است.

دفتر عمر تو انسان ورقش معدود است هر شبی یک ورق از دفتر تو نابود است

نوشتن وصیت‌نامه، از نشانه‌های آمادگی انسان و تعیین محل دفن از موارد ضروری در وصیت‌نامه است.

ص: ۱۶

نوشتن وصیت‌نامه تأکیدی بر این نکته است که سفر حج تمرینی برای سفر آخرت است.

توکل به خدا

جهان، جهانِ علل و اسباب است، قدرت مالی، توانایی جسمی، دوستان صمیمی، مدیر آشنا، روحانی با تجربه، هواپیمای مجهّز و ... همگی اسباب سفر حج‌اند، ولی هیچ‌کدام بدون عنایت خداوند قابل اعتماد نخواهد بود؛ چرا که خدای سبب ساز، سبب سوز است. از این رو باید دل از غیر خدا شست و تنها خود را در اختیار او گذاشت و همه امور را به او واگذار نمود و با نام خدا (بسم‌اللَّه) و کمک او (باللَّه) و در راه او (فی سبیل اللَّه) قدم برداشت و به سفارش امام صادق علیه السلام که فرمود: «وَفَوِّضْ أُمُورَکَ کُلَّها الی خالِقِکَ»- یعنی: همه کارهایت را به خالقت (آفریدگار هستی) واگذار- جامه عمل پوشاند.

وداع با دنیا

زائر بیت‌اللَّه الحرام باید با دنیا خداحافظی کند. همه چیز و همه کس را پشت سر بگذارد و به عشق دوست راهی کوی او شود. این سفر را پایان یک زندگی و آغاز

ص: ۱۷

زنـدگی جدیـدی بدانـد. هر نمـازی که می‌خوانـد، به عنوان آخرین نمـاز بجا آورد که در این صورت نمازش حال و هوای دیگری خواهـد داشت. خود و دیگران را برای سـفر آخرت تمرین دهـد و آمـادگی خود و دیگران را در این زمینه بسـنجد. امام صادق علیه السـلام فرمود: «وَاسْتَعِدَّ اسْتِعْدادَ مَنْ لا يَرْجُو الرُّجُوعَ»؛ یعنی: آنچنـان خود را آمـاده این سـفر بنما، بسان فردی که امیـد بازگشت و مراجعت ندارد.

توبه

برای ورود به حرم امن الهی و عهد بسـتن با خدا برای آغاز یک زندگی نو و تعهد به بندگی او باید گذشته‌ها را جبران کرد. زائری که بخواهد با اولیای خدا همنشـین شود در صف فرشـتگان الهی با خدا و پیامبر و ائمه علیهم السـلام سـخن بگوید، باید از گناهان و لغزش‌هایش توبه کند، با آب زلال توبه خود را شسـتشو دهد و با دلی پاک به محضر پاکان شرفیاب گردد. با بار گناه و دلِ مملوّ از بغض و کینه نسبت به بندگان صالح خدا نمی‌توان از برکات این سفر بهرمند شد.

ص: ۱۸

عشق به خدا، ترس از خدا

انسان به عشق زنده است. در این دنیا عده‌ای به خود و وابسته‌های خود؛ چون همسر و فرزند، وعده‌ای به طبیعت و مظاهر آن؛ چون ماه و خورشید و دریا، و بعضی دیگر به مکان‌های مقدس؛ چون مسجدالحرام و حرم پیامبر و ائمه عشق می‌ورزند، ولی حاجیِ عارف و زائرِ اهل دل؛ عاشق خداست و عشق و علاقه‌اش به امور دیگر ناشی از عشق به خداست، چون همه این امور را مظاهر و آیات و نشانه‌های او می‌داند.

حاجی از مقام عظمت و کبریایی حق خوف و خشیت دارد و همین خوف و خشیت، مایه بیداری، حرکت و توجه او به مسئولیت‌های سنگین‌تر است.

چنانکه در قرآن کریم می‌فرماید:

«همانا کسانی که در نهان از پروردگارشان می‌ترسند، بر ایشان آمرزش و پاداش بزرگ است.» (۱)

زائر بیت‌اللّه الحرام عازم زیارت خانه کسی است که به مهر او عشق می‌ورزد و از قهر او خائف و نگران است.

۱- ملک: ۱۲

ص: ۱۹

نماز اوّل وقت

در اسلام برای انجام همه عبادات مثل نماز، روزه، خمس، زکات، حج و جهاد زمان خاصی معین شده، انجام به موقع عبادات، به ویژه نماز نشانه احترام به امر الهی و زیبنده هر مسلمان پیرو اهل بیت علیهم السلام است، از این رو امام صادق علیه السلام فرمود: «شیعیان ما را به انجام نماز در اول وقت آزمایش کنید».

یک هشدار

ترک نماز در اول وقت، اگر از روی بی‌اعتنایی باشد، خطرناك و باعث سقوط انسان است. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:
«... بر یهود امت من سلام نکنید، از حضرتش سؤال شد:
منظور شما چه کسی است؟ فرمود: کسانی که صدای اذان را می‌شنوند و به نماز اعتنا نمی‌کنند.»

اهمیت قرائت در نماز

نماز در میان عبادات، از اهمیت و ارزش خاصی برخوردار بوده و شرط قبولی سایر اعمال، قبول شدن نماز است، از سوی دیگر نمازی که بدون قرائت صحیح بجا آورده شود، باطل است و چون بطلان نماز در حج،

ص: ۲۰

اعمال و مناسک حج را با مشکل روبرو می‌کند، از این رو حاجی قبل از سفر حج باید نمازش را تصحیح کند و در میان اجزا و شرایط نماز، «قرائت» اهمیت ویژه‌ای دارد.

تحمّل سختی‌های سفر

حج در میان عبادات به جهت محدودیت زمانی و مکانی، شرایط جوّی، شکل اعمال و مناسک، ازدحام جمعیت و لزوم جابجایی‌های مکرّر، با سختی‌ها و دشواری‌هایی همراه است. چنانکه جمعی بودن سفر با همه محاسنی که دارد، مشکلات و محدودیت‌هایی را بر مسافر تحمیل می‌کند. بر این اساس تحمل مشکلات و دشواری‌های سفر و صبر و استقامت تا پایان اعمال موجب رضایت الهی و اجر و پاداش اخروی خواهد بود؛ چرا که اجر و پاداش الهی به میزان سختی و آسانی اعمال متفاوت است. «أفضل الاعمال أحمزها».

از این رو توقع آسایش و راحتی در سفر حج، دور از واقع بوده و با فلسفه حجّ ناسازگار است فلسفه حج آزمایش بندگان خدا در مراحل سخت و دشوار است تا میزان بندگی و تسلیم آنان آشکار شود.

ص: ۲۱

رسیدگی به نیازمندان

رسیدگی به نیازمندان در تعالیم اسلامی دارای ارزش و اهمیت فراوانی است. به طوری که امام صادق علیه السلام آن را با حج مقایسه کرده و می‌فرماید:

برآوردن حاجت مؤمن از ده حج برتر و بالاتر است.

روشن است که مراد حضرت، حجّ استحبابی است و چه بهتر که زائر بیت‌اللّٰه الحرام با توجه به این توصیه اخلاقی و اجتماعی در رفع مشکلات دیگران بکوشد و دعای خیر نیازمندان را بدرقه راه خویش قرار دهد.

اگر حج، حجّ مستحبی است باید به این نکته توجّه کرد که شاید وظیفه در بعضی از شرایط خاص اجتماعی، برطرف کردن نیاز فقرا و مستمندان باشد و بر انجام حج مستحبی مقدّم باشد. بنابراین باید به تکلیف عمل شود.

نظم و هماهنگی

اسلام دو گونه عبادت دارد: فردی؛ مانند نماز شب و اجتماعی؛ مانند نماز جمعه و عید فطر. در عبادات فردی انسان در چگونگی انجام آن تا حدودی مختار است، اما در عبادات جمعی هماهنگی با دیگران ضرورت دارد. از این رو تک‌روی در عبادات جمعی، گذشته از اینکه

ص: ۲۲

باعث انگشت‌نما شـدن انسان می‌شود، نظم و هماهنگی را نیز بر هم می‌زند. در حالی که نظم و هماهنگی در نمازهای جماعتِ اهل سنت جایگاه خاصّی دارد لذا بر پیروان اهل‌بیت علیهم السلام لازم است در این زمینه پیشتاز باشند و با شرکت گسترده در نمازهای جماعت وحدت اسلامی را به نمایش بگزارنـد. حـج نیز از عبادات جمعی است و هماهنگی با دیگران در این سـفرِ عبادیِ جمعی، ضروری است.

استفاده از تجارب دیگران

مشورت با زائرانی که قبلًا به مکه و مدینه مشرف شده و حج بجا آورده‌اند و اسـتفاده از تجارب سودمند آنان، برای کسی که اولین بار عازم سفر حج است، مفید و مغتنم است.

ترک عادت‌ها

ترک عادت سـخت است، ولی محال و غیرممکن نیست. ترک عادات ناپسـند در هر شـرایطی پسـندیده است، ولی در سـفر حج که تمرین مبارزه با نفس و بندگی خداست، از اهمیت خاصی برخوردار است. از این رو

ص: ۲۳

باید قبل از سفر حج زائر در عادات ناخوشایندی همچون سیگار کشیدن، شوخی‌های زننده، بی‌نظمی و ...
بازنگری کرده و عزم خود را برای ترک آنها جزم کند تا هم باعث رنجش هم‌سفران نشود و هم از بند عادات ناپسند رها گردد، خودخواهی را از خود دور کند و به حقوق دیگران احترام بگذارد. آنچه را برای خود نمی‌پسندد برای همسفرانش نیز روا ندارد. به جای آنکه خود را محور قرار دهد، با حسن رفتار و سلوک خویش خاطره خوشی از خود در همسفرانش بجا بگذارد.

در اندیشه سفر آخرت

از آنجا که سفر حج از جهات مختلف شبیه سفر آخرت است و در واقع تمرین سفر به دیار باقی است، شایسته است که حاجی در همه مراحل سفر از آغاز تا انجام، تهیه لباس احرام و ارز و ترک دوستان و آشنایان تا حضور در حجاز و مکان‌های بازرسی مأموران و تا وقوف در مشعر و عرفات و ... به یاد مراحل سفر آخرت همچون رها کردن همه کس و همه چیز، سؤال و جواب با مأموران الهی و روز محشر و تنهایی و بی‌کسی در روز حساب باشد. می‌توان در سفر حج توشه سفر آخرت را

ص: ۲۴

فراهم کرد و بازگشت از سفر حج با الهام از آیه شریفه «خدایا! مرا برگردان تا عمل صالح انجام دهم» به منزله مهلتی دیگر برای انجام عمل صالح است.

حاجی، نماینده معنوی دیگران

گر چه فرد مستطیع برای انجام تکلیف الهی راهی این سفر می‌شود، ولی در حقیقت او نماینده معنوی دوستان، آشنایان و همشهریان خویش است و نشانه‌اش آن است که از او التماس دعا دارند، او نیز به یاد همه کسانی که به دعاهای او در سرزمین وحی چشم دوخته‌اند، به یاد گرفتاری‌های مسلمانان جهان، مسؤولان و خدمتگذاران نظام اسلامی، و به یاد شهیدان و حق داران و امام راحل عظیم الشأن دعا می‌کند. به یاد دوستان و آشنایان بودن بهترین هدیه برای ایشان است.
پذیرفتن عریضه و نذورات دیگران، گذشته از اینکه با مقررات دولت فعلی حجاز ناسازگار است و آن را نوعی شرک و حرام می‌دانند، چه بسا موجب زحمت حجاج و خدشه‌دار شدن چهره جهانی تشیع باشد. از این رو، به همان دعا و زیارت و طواف مستحبی به نیت آنان باید اکتفا کرد. در روایات نقل شده که گاه به خاطر حضور

ص: ۲۵

یـک حـاجی از یـک خـانه، فامیل، روسـتا یا شـهر، خداونـد تبارک و تعالی همه اعضای آن خانواده، فامیل، روسـتا یا شـهر را مورد آمرزش قرار می‌دهد.

فلسفه حج

یکی از اهـداف بعثت پیامبران، آراسـته شدن انسان‌ها به ارزش‌های اخلاقی است. دسـتورات دینی نیز برای تأمین همین هدف صادر شده، حج نیز از جمله عباداتی است که این هدف را تأمین نموده تأثیر فراوانی در تهذیب و تزکیه اخلاقی انسان دارد. از سوی دیگر آراسـتگی به ارزش‌های اخلاقی در بعد فردی نیز بسـیار حائز اهمیت است. توجه به این حکمت و فلسـفه، قدم اوّل در رسیدن به این مقصود است.

سفری با طهارت

نظـافت در مکتب مـا جزو ایمـان است، وضو و غسـل برای رضـای پروردگار- چه واجب و چه مسـتحب- موجب قرب و نزدیکی به خداوند است و عبادت به حساب می‌آید. لذا سعی کنید در طول سفر با وضو باشید و با طهارت به میهمانی خداوند وارد شوید.

ص: ۲۶

چه بهتر که زائر بیت‌اللَّه الحرام سفرش را با قلبی نورانی و با بدن و لباسی پاک و پول حلال و پاکیزه آغاز کند و راهی دیار پاکان شود.

صدقه نیز باعث طهارت روح و تزکیه نفس است و بلا و گرفتاری را بر طرف می‌کند و قدمی در راه رفع نیاز فقرا و نیازمندان است.

وعده سوغاتی

از آنجا که وفای به عهد لازم بوده و بی‌اعتنایی به آن گناه است و با توجه به محدودیت‌های ارزی و مشکلات گمرکی، نباید وعده خرید هر چیزی را به فرزندان داد، به علاوه در صورت عدم توانایی در انجام وعده‌ها، روح لطیف فرزندان آزرده خواهد شد. اگر به طور سربسته وعده سوغاتی داده شود، بهتر است.

خواهران و حجاب برتر

پوشش برای زن از ضروریات دین است. البته پوشش اختصاص به زنان ندارد، اما زنان حجاب و پوشش خاصی دارند. فرهنگ ما ایرانیان چادر را به عنوان حجاب برتر برگزیده و لباس ملّی آنان به شمار

ص: ۲۷

می‌رود. از این رو استفاده از چادر در سرزمین وحی از سوی زنان ایرانی نمایانگر فرهنگ دینی آنها و نشانه وقار وعظمت زن ایرانی است.

تأمین نیازهای خانواده

خاطرات تلخ و شیرین در زندگیِ همه مردم وجود دارد، شایسته است که در آستانه سفر، نیازهای خانواده و هزینه‌های مورد نیاز آنان تأمین شود تا خاطره خوبی از سفر حجّ در ذهن آنها باقی بماند.

یاد خدا

حاجی دل رسته از همه کس و همه چیز و دل‌بسته به حق، مانند ابراهیم خلیل با زمزمه وجّهت وجهی للذی فطر السموات و الارض حنیفاً مُسلماً و ما انا من المشرکین (۱)
سفر را آغاز و با کلماتی چون «بسم اللَّه» و «باللَّه» و «فی سبیل اللَّه» و «علی ملّهٔ رسول‌اللَّه» گام‌های اولیه را بر می‌دارد و جسم و جانش بر بال ملائکه به سوی مکه و مدینه پرواز می کند.

۱- انعام: ۷۹

ص: ۲۸

ب: نکات عمومی سفر

۱- لزوم مشورت در مورد کاروان مورد نظر، جهت ثبت نام و عدم امکان تغییر کاروان پس از نام‌نویسی.

۲- دقت در انتخاب افرادی که با آنان هم اتاق می‌شوید.

۳- رعایت نظم و انضباط در طول سفر و مراعات حال همسفران.

۴- سعی در حفظ و نگهداری از پول، مدارك و اثاثیه در طول سفر.

۵- تهیه لباس‌های مناسب با توجه به وضعیت هوا.

۶- به خاطر سپردن شماره کاروان، نام مدیر و روحانی و عوامل خدماتی کاروان.

۷- توجه وعمل به‌سفارشات مدیر و روحانی کاروان.

۸- تهیه به موقع پول مورد نیاز برای تهیه ارز و هزینه‌های دیگر.

۹- تماس مستمر با مدیر کاروان به ویژه در روزهای نزدیک به حرکت.

۱۰- خودداری از به همراه آوردن لباس و لوازم بیش

ص: ۲۹

از حد نیاز.

۱۱- خودداری از آوردن مدارک غیر لازم مانند:

شناسنامه، دفترچه بیمه و ....

۱۲- پرهیز از آوردن اشیاء ممنوعه مانند مواد مخدر که احتمال زندان و یا بازگرداندن شخص خاطی به ایران وجود دارد و از مدیر کاروان و ستاد حج مستقر در فرودگاه در این رابطه کاری ساخته نیست.

۱۳- در اختیار قرار دادن شماره تلفن و آدرس ساختمان محل اسکان در مکه و مدینه و تاریخ پرواز و زمان بازگشت به خانواده.

۱۴- عذرخواهی از عدم امکان حضور بدرقه کنندگان در فرودگاه و اکتفا کردن به بدرقه تا محل تجمع کاروان.

۱۵- قرار دادن لباس احرام و لوازم آن در ساک دستی برای زائران مدینه بعد.

۱۶- پرهیز از پذیرش سفارشات دیگران در مورد خرید اجناس با توجه به محدودیت‌های گمرکی.

۱۷- همراه داشتن کارت شناسایی ویژه زائر در طول سفر.

۱۸- پرهیز از عکس‌برداری و فیلم‌برداری از اماکن زیارتی در حجاز به دلیل ممنوعیت.

ص: ۳۰

ج: نکات بهداشتی سفر

۱- خودداری از کشیدن سیگار در اماکن و انظار عمومی و تصمیم بر ترک کلی آن.

۲- استفاده از غذای سبک و ساده در روز و نیز قبل از پرواز برای جلوگیری از عوارض احتمالی.

۳- تزریق واکسن قبل از سفر به خاطر احتمال شیوع بیماری‌های مسری در عربستان.

۴- رعایت بهداشت و استفاده نکردن از لیوان‌ها و ظروف مشترک و بهره گیری از ظروف یکبار مصرف و شستن دست‌ها با صابون قبل و بعد از غذا و پس از استفاده از سرویس بهداشتی.

۵- استحمام و شست و شوی بدن در هر روز.

۶- مصرف میوه‌جات و سبزی و مایعات برای تأمین نیازهای بدن.

۷- مراجعه مبتلایان به بیماری‌های مزمن به پزشک مخصوص و به همراه داشتن دارو به مقدار نیاز.

۸- پرهیز از زیاده‌روی در مصرف نوشابه، چای پر رنگ و امثال آن جهت پیشگیری از برخی بیماری‌ها.

ص: ۳۱

۹- رعایت‌پرهیز غذایی از سوی بیماران دیابتی، قلبی و گوارشی و آگاه نمودن پزشک هنگام معاینه در ایران.

۱۰- فراگیری روش تزریق انسولین و همراه داشتن وسائل آن از سوی افراد نیازمند به انسولین.

۱۱- همراه داشتن لوازم بهداشت فردی مانند:

مسواک، حوله و خمیر دندان.

۱۲- تمیز شستن قاشق و چنگال و لیوان همراه.

۱۳- بیرون گذاردن سطل زباله از اتاق.

۱۴- تمیز نگاه داشتن لباس و ملافه.

۱۵- رعایت مسائل بهداشتی ویژه توسط بانوان.

۱۶- خودداری بانوان از استفاده از قرص یا آمپول‌هایی که برای به تأخیر افتادن ایام عادت ماهانه تجویز می‌شود، به خاطر شرایط جوّی عربستان و پرهیز از دلهره و اضطراب.

د: آغاز حرکت

در فرودگاه ایران

۱- حضور به موقع در ساعت تعیین شده.

۲- همراه نداشتن اشیاء ممنوعه مانند: چاقو، تیغ،

ص: ۳۲

مواد اسیدی، اسپری و امثال آن.

۳- خودداری از بردن غذای فاسد شدنی به داخل هواپیما.

۴- رعایت حال افراد سالخورده و بیمار به هنگام سوار و پیاده شدن از هواپیما.

۵- استفاده از دستشویی قبل از سوار شدن به هواپیما.

در داخل هواپیما

۱- توجه به شماره صندلی و نشستن روی صندلی تعیین شده.

۲- توجه به گفته‌های میهمانداران.

۳- خودداری از رفت و آمد غیر ضروری.

۴- همراه داشتن قرص ضدّ تهوع برای کسانی که در مسافرت با هواپیما دچار مشکل می‌شوند.

۵- دقت در نگهداری اثاثیه و مدارك همراه مانند:

گذرنامه، کارت واکسن و جانگذاشتن آنها در هواپیما.

۶- عجله نکردن هنگام پیاده شدن و مراعات حال دیگران.

در فرودگاه جدّه

۱- حفظ آرامش روحی و خودداری از دلهره و

ص: ۳۳

اضطراب.

۲- در دست داشتن گذرنامه و کارت ورودی (بطاقة الدخول) جهت تحویل به مأموران فرودگاه و بازپس گیری آن پس از کنترل و مهر شدن.

۳- در دست داشتن کارت زرد رنگ «واکسیناسیون» جهت ارائه در صورت نیاز.

۴- استقرار در محل تعیین شده در محوطه فرودگاه و خودداری از پراکنده شدن.

۵- کنترل بار و اثاثیه خود که توسط عوامل خدماتی جابجا شده و مراقبت از جاماندن آنها هنگام سوار شدن به اتوبوس‌ها.

۶- مراجعه به دفتر ستاد حج مستقر در فرودگاه در صورت گم شدن.

۷- خودداری از فروش اجناس، همچون انگشتر، زعفران، گز و پسته.

داخل اتوبوس

۱- به خاطر سپردن شماره اتوبوس برای استفاده از آن در طول مسیر.

۲- کمک به افراد بیمار و سالخورده.

ص: ۳۴

۳- پرهیز از ریختن آشغال یا باقیمانده غذا و میوه در داخل اتوبوس یا در مسیر.

۴- جدانشدن از زائران دیگر هنگام توقف اتوبوس در بین راه.

۵- همکاری با عوامل خدماتی در طول راه.

۶- رعایت حال همسفران در استفاده از وسائل خنک کننده در بین راه.

ه: تشرف به مدینه

مدینه شهر پیامبر صلی الله علیه و آله

پیامبر صلی الله علیه و آله ده سال از عمر شریف خود را در مدینه سپری کرده و در همین شهر از دنیا رحلت و به خاک سپرده شد. همچنین تعدادی از ائمه اطهار علیهم السلام در این شهر زیسته و از دنیا رفته‌اند. مدفن چهار امام بزرگوار شیعه امام حسن مجتبی، امام سجاد، امام باقر و امام صادق علیهم السلام و قبر مخفیِ دخت گرامی رسول خدا صلی الله علیه و آله دراین شهر است. مدینه اولین شهری است که به همت پیامبر صلی الله علیه و آله حکومت اسلامی در آن تشکیل و دو جنگ سرنوشت‌ساز احد و احزاب (خندق) را در تاریخ خود

ص: ۳۵

ثبت کرده است و بالاخره مدینه تاریخ مجسم اسلام است و خاطرات تلخ و شیرین و عبرت‌های فراوانی با خود دارد.

ورود به مدینه و خاطره هجرت

ورود به مـدینه، هجرت پیامبر صـلی الله علیه و آله از مکه به مـدینه و اسـتقبال بی‌نظیر مردم از آن حضـرت و نیز ورود اهل بیت امام حسین علیه السلام در بازگشت از سفر کربلا را در ذهن‌ها زنده می‌کند.

در سال سـیزدهم بعثت و با گسترش اسـلام و توسعه روز افزون آن مشرکان مکه چنان عرصه را بر پیامبر صلی الله علیه و آله و یاران او تنگ کردند که آن حضـرت. مکه را ترک گفت و علی علیه السـلام در بستر پیامبر صـلی الله علیه و آله خوابید تا آن حضـرت به سلامـت مکّه را ترک و راهی مـدینه شـود. مـدینه بـا آغـوش بـاز از پیـامبر صــلی الله علیـه و آلـه اسـتقبال کرد و بـا فـداکاری‌ها و جانبازی‌های انصار و مهاجرین پایه‌های حکومت دینی در این شهر، توسط پیامبر صلی الله علیه و آله بنیان‌گذاری شد. مروری بر این خاطرات و نیز آنچه بر پیامبر صـلی الله علیه و آله و فرزندان او در این شهر گذشته، حالت معنوی خاصی در انسان ایجاد خواهد کرد که از یاد رفتنی نیست.

ص: ۳۶

هنگام ورود

۱- هنگام پیاده شدن از اتوبوس‌ها توجه داشته باشید چیزی از اثاثیه شما جا نماند؛

۲- تا تقسیم اطاق‌ها و استقرار در آنها صبور و شکیبا باشید،

۳- در موسم حج به علت تراکم جمعیت و محدود بودن امکانات، محل استقرار آقایان و بانوان از هم جدا بوده و هر کدام در مکان مخصوصی مستقر می‌شوند.

۴- به همراه داشتن و یا به خاطر سپردن نشانی محل اقامت

۵- رعایت حقوق و حال همسفران در اتاق مشترک و خودداری از ایجاد سر و صدا، خنده با صدای بلند و ...

۶- به هنگام عزیمت به حرم و به طور کلی خروج از محل اقامت، هم‌اتاقی‌های خود را آگاه کنید.

۷- رعایت نظم و نظافت در اتاق محل سکونت.

۸- خودداری از اقامه جماعت در هتل و رفتن به طرف مسجدالنبیّ یا مساجد محلّ، برای شرکت در نماز جماعت اهل سنّت.

۹- خودداری از همراه بردن کلید اتاق و تعیین محلّی

ص: ۳۷

برای آن.

۱۰- مراقبت در حفظ اموال و اثاثیه ساختمان.

۱۱- مراعات شؤونات اسلامی هنگام مراجعه به محل اسکان بانوان.

۱۲- رفتار کریمانه و توأم با اغماض و گذشت با همسفران به هنگام مشاهده مواردی از تضییع حقوق خود.

در سطح شهر

۱- خودداری بانوان از تنها سوار شدن در ماشین‌های شخصی.

۲- رعایت نظافت و خودداری از ریختن زباله در سطح خیابان‌ها و معابر عمومی.

۳- استفاده از لباس مناسب.

۴- خودداری از رفت و آمد در ساعات گرم روز.

۵- خودداری از نشستن در کنار خیابان یا بازگشت به محل اقامت به هنگام اوقات نماز.

۶- شرکت در مراسم دعای کمیل در مقابل بقیع و رعایت نظافت محیط و جمع‌آوری اشیای ریخته شده پس از پایان مراسم دعا.

ص: ۳۸

شیعه و مسؤولیتی سنگین

وابستگی به شخصیت‌های بزرگی چون معصومین علیهم السلام و بهره‌مندی از نعمت هدایت آنان، مسؤولیت انسان را سنگین‌تر می‌کند. از این رو، خداوند خطاب به همسران پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید:

«ای همسران پیامبر! هر یک از شما گناهی آشکار کند، مجازاتش چند برابر و اگر کسی از شما کار شایسته‌ای انجام دهد، پاداشش چند برابر خواهد بود. ای همسران پیامبر صلی الله علیه و آله شما مانند دیگران نیستید ...».

شیعه بودن با پیروی از دستورات پیشوایان معصوم علیهم السلام محقق خواهد شد و کوتاهی در عمل گناهی بزرگ و موجب خشم خدا و اولیای او خواهد بود. از این رو قرآن کریم کسانی را که به گفته‌های خود عمل نمی‌کنند، سرزنش می‌کند در حدیثی آمده است:

شخصی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: فلانی به همسر همسایه‌اش نگاه می‌کند و از کارهای حرام روگردان نیست. حضرت به خشم آمده، فرمود: او را بیاورید. آن شخص عرض کرد: ای رسول خدا! او از شیعیان شما و معتقدان به ولایت شما و علی علیه السلام است. حضرت فرمود:

او دروغ می‌گوید.

ص: ۳۹

ائمه اطهار علیهم السلام از پیروان خویش می‌خواستند که مایه عزت و سرافرازی آنان باشند و آنان را با عمل خویش در نزد دیگران محبوب گردانند.

در احادیث برای شیعیان علائم و نشانه‌هایی ذکر شده از جمله:

برادران دینی را بر خود مقدم داشتن، مطیع خدا بودن، اهل تقوی بودن، بی‌رغبتی به دنیا، سخت کوشی، امانتداری، شب زنده داری، روزه داری، وفای به عهد، پاکیزگی مال، نماز اول وقت، پیوسته به یاد خدا بودن، فروتنی، سِرّنگهداری، سخاوت، ایثار جان و مال در راه ائمه علیهم السلام، خواندن نماز در مساجد اهل سنت، به تشییع جنازه آنان رفتن و بیماران آنها را عیادت نمودن.

مفهوم زیارت

ترک خانه و کاشانه به عشق دیدن خانه و صاحبخانه، دیدن قبر محبوب و شناختن قدر او، دیدن مکان و مکانت باهم، حرم و حریم را مشاهده کردن، زندگی‌نامه آنان را دانستن و زندگی خود را با آن سنجیدن، برگزیدگان خدا را شناختن و هم‌ردیف ایشان گشتن، سلام کردن و جواب شنیدن، محبت خود را دیدن و لطف

ص: ۴۰

آنان را نظاره نمودن، شکایت خود را مطرح کردن و شکوه‌های آنان را شنیدن، عصمت ایشان را مشاهده کردن و در صدد ترک گناه برآمدن، موضع گیری آنها را دیدن و هم موضع‌شان شدن، صورت و سیرت آنان را باهم دیدن، شناخت کامل به جهت شباهت کامل، همگی مفهوم زیارت است و چنین زیارتی مقبول درگاه حق است.

آمادگی برای تشرّف به حرم نبوی صلی الله علیه و آله

۱- غسل کردن.

۲- پوشیدن بهترین لباس.

۳- خوشبو نمودن و مسواک کردن.

۴- آمادگی روحی برای حضور در محضر.

ضمناً درهای مسجدالنبی صلی الله علیه و آله بعد از نماز عشا تا نیمه شب و هنگام نماز شب بسته می‌باشد. زمان زیارت بانوان صبح‌ها بعد از ساعت ۸ و عصرها بعد از نماز ظهر به مدت دو ساعت می‌باشد.

در مسیر زیارت

۱- گام‌ها را آهسته برداشتن.

ص: ۴۱

۲- توجه کامل به رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام و احساس شرمندگی در محضر آنان و لطف و بزرگواری آنان را مدّ نظر داشتن.

۳- ذکر خدا را بر زبان داشتن.

ورود به حرم

«اذن دخول» یا اجازه ورود خواستن از خدا، ملائکه و پیامبر صلی الله علیه و آله از آداب حرم است.

اذن خداوند لازم است؛ زیرا او خالق و آفریدگار و صاحب اختیار ما است.

اذن فرشتگان لازم است؛ زیرا زائر در صف فرشتگان قرار گرفته و از مقابل فرشتگانی عبور می کند که برگرداگرد حرم مطهر در طواف نیایش‌اند و از آن حرم پاسداری می کنند.

از پیامبر نیز اجازه گرفتن ضرورت دارد؛ زیرا او بنده و فرستاده خدا و صاحب خُلق عظیم الهی است و ورود به حریم آن بزرگوار بدون اجازه او نوعی بی‌ادبی محسوب می‌شود. امید که با دریافت پاسخ مثبت از آن بزرگوار شایستگی حضور در محضر شریف آن حضرت نصیبمان شود. در قرآن آمده است: پیامبر صلی الله علیه و آله به

ص: ۴۲

امر الهی به زائران حرمش سلام و درود می‌فرستد .. «هر گاه ایمان آورندگان به آیات ما نزدت آمدند، پس بگو: سلام بر شما.» (۱)

در محضر پیامبر صلی الله علیه و آله

از آنجا که ما معتقدیم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت معصوم آن بزرگوار ما را می‌بینند و سخن‌ما را می‌شنوند و پاسخ می‌دهند، لذا باید ادب حضور را مراعات کنیم.

آنان وسیله تقرّب به خدایند وابتَغُوا إلیهِ الوَسِیلَةِ و ما آنان را وسیله تقرب و نزدیکی به خدا قرار می‌دهیم.

قرآن کریم پیامبر خدا را فرستاده و آن حضرت را به عنوان آورنده خبر، گواه، چراغ نورانی، مژده دهنده، بیم دهنده، یادآور، دعوت کننده به حق و ... توصیف کرده است. چنانکه در ادعیه و زیارات ائمه معصوم علیهم السلام نیز به عنوان سیمای خدا، راه، ستاره‌های درخشان، خورشید تابنده، ماه درخشنده، پرچم‌های هدایت و ... معرفی شده‌اند و همین تعابیر برای اثبات «وسیله تقرّب به حق» بودن آنان کافی است.

۱- انعام: ۵۴

ص: ۴۳

از آنجا که زیارت‌نامه‌ها ضمن معرفی زیارت شوندگان و بیان عملکرد و اهداف و موضع گیری آنان، شیوه گفتگو، کیفیت درخواست و نوع خواست‌ها را به زائران آموزش می‌دهند، بهتر است با دقت و تأمل خوانده شوند. اگر قبل از تشرف مروری بر زیارت‌نامه‌ها بشود، توجه بیشتری هنگام قرائت زیارتنامه حاصل خواهد شد.

چگونه دعا کنیم؟ در حق چه کسانی دعا کنیم؟

در احادیث و روایات، شناخت خدا، انجام دقیق دستورات او، قلب پاک و دل شکسته، چشم گریان، راستگویی، کسب حلال، شکم خالی از حرام و غذای شبهه‌ناک و ... از شرایط استجابت دعا به شمار آمده است.

همچنین گفتن بسم‌اللَّه در اول هر دعا و صلوات بر پیامبر و آل او و حمد و ستایش خدا، اعتراف به گناه، واسطه قرار دادن معصومین علیهم السلام حالت انقطاع از غیر حق، خواندن دو رکعت نماز، مقدم داشتن دیگران، دعا به صورت جمعی، انتخاب وقت مناسب و ... زمینه بر آورده شدن حاجت را فراهم می‌آورد و گناه مانع پذیرش دعا خواهد شد.

ص: ۴۴

در روایات آمده که «خویشتن را بین خود و دیگران محور قرار ده و آنچه را برای خود خوش می‌داری یا ناخوش، برای دیگران نیز خوش یا ناخوش بدار».

از این رو شایسته است در حق همه اقشار بالاخص فقرا، مستضعفان، آوارگان، بیماران، قرض داران، شهدا، صلحا، انبیا، امام راحل و حق داران، و ملتمسین دعا و ... دعا کرده و با دعا برای تعجیل فرج و ظهور امام زمان علیه السلام زمینه را برای رفع همه نابسامانی‌ها فراهم سازیم.

و: نکات ضروری در حرم نبوی

اشاره

با توجه به حضور مسلمانان از اقصی نقاط جهان و پیروان مکاتب مختلف و کنترل شدید زائران در اماکن عمومی و لزوم حفظ وحدت و ایجاد محبّت و جاذبه برای تشیّع، توجه و رعایت نکاتی چند ضرورت دارد:

۱- شرکت در نماز جماعت اهل سنت و خواندن نمازهای مستحبی.

۲- تلاوت قرآن و تدبر در آیات آن.

ص: ۴۵

۳- پرهیز از گذاشتن مهر یا دستمال کاغذی و هر آنچه که سبب انگشت نما شدن و وهن شیعه می‌شود.

۴- خودداری از صحبت کردن به هنگام اذان و ایراد خطبه‌های نماز جمعه.

۵- خودداری از عبور کردن از مقابل نمازگزاران.

۶- پرهیز از خواندن نماز بعد از نماز جماعت صبح و عصر مسجدالنبی.

۷- پرهیز از بردن کفش‌ها به داخل روضه و گذاشتن آنها روی فرش.

۸- ترک نکردن مسجد هنگام برپایی نماز جماعت.

۹- پرهیز از گرفتن قرآن به دست چپ و روی زمین گذاشتن آن و بیرون بردن آن از مسجد.

۱۰- عبور نکردن از روی قرآن و قفسه‌های قرآنی و خودداری از گرفتن قرآن با کفش در یک دست یا تلاوت آن به هنگام خطبه‌های نماز جمعه.

۱۱- خودداری از خواندن نماز به هنگام خطبه‌های نماز و خواندن نماز فرادی به هنگام جماعت.

۱۲- خودداری از فرستادن صلوات یا خواندن زیارت با صدای بلند یا یکدیگر را به صدای بلند صدا کردن.

ص: ۴۶

۱۳- پرهیز از پشت کردن به ضریح مقدس.

۱۴- خودداری از رکوع و سجده رفتن قبل از امام جماعت و گفتن ذکر آنها با صدای بلند.

۱۵- ترک نکردن مسجد به هنگام اقامه نماز میت که بعد از نماز واجب حرمین و با چهار تکبیر «اللّه اکبر» اقامه می‌شود.

اذان دوم یا اقامه

در عربستان اذان و اقامه با فاصله و در دو نوبت از بلندگوها پخش می‌گردد، از همین رو عده‌ای به غلط اقامه نماز را اذان دوم می‌نامند. البته قبل از نماز صبح غیر از اقامه، دو مرتبه اذان شنیده می‌شود که اذان اول برای انجام نماز شب است.

زیارت ائمه بقیع علیهم السلام

زیارت بقیع در تمامی شبانه‌روز امکان‌پذیر است لیکن معمولًا بعد از نماز صبح و بعد از نماز عصر حدود دو ساعت درِ بقیع گشوده می‌شود. البته ورود بانوان به بقیع و توقف در مقابل در هنگام باز بودن برای مردان، ممنوع است.

ص: ۴۷

توصیه‌هایی درباره بقیع

با توجه به مقررات دولت عربستان و اعتقاداتی که وهابیان از آن تبلیغ کرده و انجام اعمالی که در منظر دیگران موجب وهن شیعیان است، پرهیز از انجام کارهای زیر لازم و ضروری است:

الف- انداختن پول یا عریضه بر روی قبور.

ب- برداشتن خاک، سنگ یا گندم از بقیع.

ج- بستن دخیل به نرده‌های اطراف بقیع و بوسیدن در و دیوار.

د- نماز خواندن در کنار بقیع.

ه- تجمع در برابر بقیع به هنگام اقامه نماز جماعت مسجدالنبی صلی الله علیه و آله.

و- عکس گرفتن یا فیلم‌برداری.

ز- خواندن روضه‌های تحریک کننده و انجام حرکات نامناسب با توجه به نصب دوربین‌های فیلم‌برداری.

ح- خواندن دعای توسل و زیارت عاشورا با صدای بلند.

ط- سد معبر کردن و خوابیدن یا دراز کشیدن مقابل

ص: ۴۸

در بقیع.

ی- مالیدن پارچه‌های کفنی به نرده‌های اطراف بقیع برای تبرّک.

ک- روشن کردن شمع و خدای ناکرده دشنام به دیگران به خاطر اعتقادات خاص.

ل- انداختن سفره، پخش کردن و خوردن تنقلات و آجیل در مقابل بقیع.

م- ریختن آشغال مقابل در بقیع.

احُد یا صحنه امتحان

حضور در صحنه نبرد احد و گرفتن پند و عبرت، از اهداف زیارت شهدای احد است. زائر با ورود به میدان نبرد احد و مطالعه دقیق دومین جنگ مهم اسلام، به تحلیل علل وقایع آن می‌پردازد و ضمن تجلیل و قدردانی از شهیدانی چون حمزه سیدالشهدا و حنظله غسیل الملائکه، چهره دروغین دینداران ظاهری و فراریان از صحنه نبرد را در طول تاریخ خواهد شناخت و نتیجه زیر پا نهادن فرمان رهبری- پیامبر صلی الله علیه و آله- و در عین حال نصرت حق را نظاره خواهد کرد.

ص: ۴۹

مساجد سبعه (صحنه جنگ احزاب)

زائر با حضور در صحنه نبرد احزاب با اوج کینه دشمنان اسلام در طول تاریخ آشنا می‌شود. از حفر خندق در ماه مبارک رمضان توسط مسلمانان با شکم گرسنه، درس مقاومت می‌آموزد و از شکست قهرمان نامی کفر- عمرو بن عبدوَدّ- به دست توانای امام علی علیه السلام درس جوانمردی، شجاعت و اخلاص می گیرد. «ضَرْبَةُ عَلِيّ يَوْمَ الخَنْدَقِ أفْضَل مِنْ عِبادَةِ الثّقَلَيْنِ» با عوامل پیروزی مسلمانان در این جنگ؛ یعنی پیشنهاد و طرح کندن خندق توسط سلمان فارسی، تدبیر و فرماندهی پیامبر صلی الله علیه و آله، فداکاری بی‌شائبه علی علیه السلام و امدادهای غیبی حق در پرتو دعا و مناجات به ویژه دعاهای فاطمه زهرا علیها السلام آشنا می‌شود. از صحنه نبرد خندق و پیروزی مسلمانان در مصاف با همه کفر می‌آموزد که تا زمانی که پاسداران دین و ارزش‌های دین در صحنه حاضر باشند و از بذل جان و مال در راه خدا دریغ نورزند، نصرت الهی پشتیبان آنان بوده و بدون شک پیروز خواهند شد.

سوغات مدینه

بهترین سوغات مدینه پاك شدن از گناه، جواب سلام

ص: ۵۰

از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه بقیع علیهم السلام شنیدن و مورد توجه آنان قرار گرفتن است. به نیابت از دوستان، آشنایان و بستگان زیارت کردن و آنان را به یاد داشتن و برای برآورده شدن حاجات‌شان دعا کردن است.

ز: توصیه‌هایی درباره خرید از بازار

اشاره

۱- دقت در انتخاب کالای مورد نظر، قیمت و بدون عیب بودن آن.

۲- خودداری از چانه زدن‌های حقارت‌آمیز.

۳- خودداری از توقف در مقابل مغازه‌ها یا در مسیر نمازگزاران مسجدالنبی یا مراجعت به محل سکونت به همراه کالای خریداری شده به هنگام اوقات نماز، که موجب وهن شیعیان و انگشت‌نما شدن می‌شود.

۴- خودداری از حمل کالاهای حجیم با دست یا گذاشتن بر دوش.

۵- خودداری از همراه داشتن ارز بیش از حد نیاز جهت پیشگیری از سرقت‌های احتمالی.

۶- حفظ شخصیت و رعایت شؤون و اخلاق اسلامی و غفلت نکردن از پرداخت بهای کالا.

ص: ۵۱

۷- پرهیز از سپری کردن وقت زیاد در بازار و برای خرید.

۸- رعایت حجاب از سوی بانوان برای مصون ماندن از وساوس شیطانی افراد بیمار دل.

موارد فرهنگی- اجتماعی

علاوه بر نکاتی که در مباحث قبلی مورد اشاره قرار گرفت، توجه به نکات زیر شما زائر محترم را از بروز مشکلات احتمالی مصون می‌دارد:

۱- خودداری از دعوت زائران غیرایرانی به محل اسکان.

۲- خودداری از اهدای مواد نامرغوب در پایان سفر به فقرای مدینه.

۳- پرهیز از بحث کردن با زائران غیر ایرانی در صورت عدم آشنایی به زبان آنها.

۴- تعیین کرایه به هنگام سوار شدن و پرداخت کامل آن.

۵- دقت کامل هنگام عبور از وسط خیابان و یا چهارراه.

۶- توجه به گفته‌های مأموران سعودی و مشاجره نکردن با آنان.

ص: ۵۲

میقات و ورود به محضر حق- آغاز عمره تمتع-

میقات باب ورود به محضر حق‌تعالی است. محل فراموش کردن همه چیز و تنها به یاد خدا بودن است، آنسان که حضرت موسی در وادی طور از همه تعلّقات رها شد. با کندن لباس‌های خود که در دنیا پوشیده‌ایم و احیاناً با آنها مرتکب گناه شده‌ایم، و انجام غسل تطهیر خود از گناه، لباس احرام- که شبیه کفن و لباسِ وداع دنیاست- به تن کرده و پس از خواندن نماز، نیت احرام کرده و با گفتن «تلبیه» مُحْرِم می‌شویم.

محرم، خود و دیگران را فراموش می‌کند، هر چیزی که او را متوجه خود و دنیای اطرافش کند، ترک می‌گوید.

نگاه کردن به آیینه، استفاده از عطر و بوی خوش، زینت کردن خود و ... بر او حرام می‌شود و تا رسیدن به مقصود- مکه مکرمه- عاشقانه لبیک می‌گوید تا شاید خداوند به او پاسخ مثبت دهد و او را در خانه امن خویش بپذیرد. محرم ساعاتی را که در حال احرام بسر می‌برد، از گفتگوهای دنیایی خودداری کرده و به ذکر مناجات می‌پردازد، با خود و خدایش نجوا می‌کند و با او راز و نیاز نموده و گویی جز او را نمی‌بیند. امامان معصوم علیهم السلام ما، گاه از خوف اینکه از جانب خدا ندا رسد «لالبیک» و

ص: ۵۳

پاسخ منفی بشنوند، به شدت نگران بوده و از گفتن «لبیک» بر خود می‌لرزیدند؛ چرا که خود را در محضر با عظمت پروردگار مشاهده کرده و قصد ورود به حریم او را داشتند.

یادآوری‌های میقات

۱- قرار دادن لباس احرام در کیف دستی همراه.

۲- جدا نشدن از کاروان به خاطر شلوغی و یک رنگی لباس‌ها.

۳- مراجعه به‌روحانی جهت‌اطمینان‌از صحت احرام.

۴- دقت در جانماندن اثاث همراه، به ویژه هنگام غسل.

۵- به خاطر سپردن شماره و محل توقف اتوبوس.

ح: تشرف به مکّه

جایگاه شهر مکّه

مکه حرم امن الهی، اولین سرزمین امتحان حضرت ابراهیم علیه السلام و قربانگاه اسماعیل است. محل تولد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله، فاطمه علیها السلام و علی علیه السلام است. بعثت رسول خدا،

ص: ۵۴

معراج آن حضرت، نزول آیات قرآن، فتح مکه، شکسته شدن بت‌های جاهلیت، اذان بلال بر بام کعبه از خاطرات شیرین این شهر و آزار و اذیت پیامبر صلی الله علیه و آله و شکنجه یاران آن حضرت در دوران غربت اسلام از خاطرات بسیار تلخ آن است. نابودی سپاه ابرهه نیز از معجزات به یادماندنی مکّه و قیام حضرت مهدی (عج) از مقابل کعبه، از امیدها و آرزوهای مسلمانان و مظلومان است.

الهام از حرم امن الهی

در حریم امن الهی همه موجودات از آزار و اذیت دیگران در امانند. ورود به این مکان مقدس تمرینی است تا زائر بیت‌اللّه الحرام مصداق حقیقی کلام پیامبر صلی الله علیه و آله شود که فرمودند: «مسلمان کسی است که مسلمانان دیگر از دست و زبان او در امان باشند.»

یادآوری‌های ویژه شهر مکّه

۱- توجه به توصیه‌های روحانی کاروان برای انجام اعمال.

۲- پرهیز بانوان از شکافتن صفوف نماز گزاران و عبور از میان صف‌ها به هنگام نماز.

ص: ۵۵

۳- پرهیز از استلام حجر و مقام ابراهیم به هنگام شلوغی بالاخص برای بانوان.

۴- پرهیز از کندن یا قیچی کردن پرده خانه کعبه.

۵- پرهیز از وضو گرفتن با آب آشامیدنی منبع‌های موجود در مسجدالحرام.

۶- پرهیز از خوابیدن در طبقات مسجدالحرام.

۷- به خاطر سپردن وعده‌گاه در مسجد الحرام و مراجعه به مأموران امداد گمشدگان در مقابل ناودان طلا، کوه صفا و مقابل چاه زمزم در صورت گم شدن.

طواف

طواف عاشقانه طوافی است که با پای جسم و دل به دور خانه و صاحب خانه انجام گیرد و مانند فرشتگان اطراف عرش به تسبیح، تحمید، تکبیر، تهلیل و استغفار برای دیگران مشغول شود. با طواف تمرین می‌کنیم تا در زندگی نیز بر محور خدا حرکت کنیم و چیزی غیر خدا را مدار و محور زندگی قرار ندهیم.

حجر الأسود، نقطه آغاز و پایان طواف

حجرالاسود، به منزله دست خدا و لمس آن بیعت با

ص: ۵۶

او است و به این معنی است که از این پس بر مدار و محور او و خانه او و خواست و اراده و رضای او حرکت خواهیم کرد.

همان طور که طواف عمره و حج از حجر الأسود آغاز و بدان ختم می‌شود، زندگی بر محور اراده و مشیت الهی نیز از او آغاز و به او منتهی می‌شود انا للّٰهو انا الیه راجعون.

بر اساس برخی روایات «حجر الأسود» ابتدا سفید بود و در اثر استلام گنهکاران سیاه گشت. قلب انسان نیز در ابتدا پاک و سفید است و بر اثر گناه سیاه و آلوده می‌شود.

طواف، هفت دور است

زائر به هنگام طواف علاوه بر آنکه دعاهای مخصوصی را زمزمه می‌کند، به غل و زنجیرهایی که در زندگی به دست و پای روح خود بسته، توجه دارد و با هر گردشی به دور خانه خدا زنجیری را از دست و پای جان خویش می‌گشاید تا با پایان یافتن طواف بتواند به حریم ربوبی راه یابد و پیشانی در پیشگاه دوست بر خاک بساید.

ص: ۵۷

در دور اول از حجاب کفر، در دور دوم از وجود شرک، در دور سوم از زنجیر نفاق، در دور چهارم از آلودگی هوس، در دور پنجم از دیو طمع، در دور ششم از چاه عمیق خودبینی و در دور هفتم از کبر و احساس بی‌نیازی رها می‌شودو آزاد می گردد. کعبه را «بیت عتیق» خوانده‌اند؛ چرا که تنها آزادگان و ره‌یافتگان بر گرد آن طواف می کنند. باید از هر تعلّقی آزاد شد تا بتوان برگرد خانه‌ای چرخید که از هر تعلّق و تملّکی آزاد است.

چند نکته در طواف

۱- توجه به توصیه‌های روحانی نسبت به زمان، مکان و شیوه طواف.

۲- انجام طواف همانند دیگران و پرهیز از وسواس‌های بی‌مورد. خواندن دعاهای هر دور- شوط-، شما را از دچار شدن به شک و تردید در تعداد دورها باز می‌دارد.

۳- نازک نبودن لباس احرام به جهت نمایان نبودن بدن هنگام طواف.

۴- خودداری از انجام طواف مستحبی به هنگام ازدحام جمعیت.

ص: ۵۸

۵- حفظ آرامش و تنه نزدن به دیگران.

۶- وارد حِجْر اسماعیل نشدن در حین طواف.

۷- توجه به فتوای مرجع تقلید خود در مسأله محدوده طواف.

۸- مراجعه به روحانی پس از اتمام طواف برای اطمینان از صحت طواف یا پرسیدن مسائل پیش آمده بدون هیچ گونه شرم و خجالت.

نماز در پشت مقام ابراهیم

پس از پایان طواف، حاجی در پشت مقام ابراهیم علیه السلام دو رکعت نماز بجا می‌آورد. مستحب است در رکعت اول بعد از حمد سوره توحید و در رکعت دوم، سوره کافرون را بخواند و بدین وسیله درس توحید و سازش ناپذیری با کفر و شرک را برای همیشه از قهرمان توحید بیاموزد و به او اقتدا کند.

دو نکته درباره نماز طواف

۱- خودداری از نماز خواندن در مسیر طواف کنندگان، که موجب آزار و اذیت آنان و برهم خوردن نماز می‌شود.

ص: ۵۹

۲- خودداری از مشاجره با مأموران سعودی و اقامه نماز در نزدیکترین مکان ممکن به مقام.

در کنار زمزم

یکی از مستحبات بعد از نماز طواف، نوشیدن آب زمزم و نیز صفا دادن سر و صورت با آن است که موجب شفای امراض جسمی و روحی است. خوشا به حال آنان که با سیراب شدن از زمزم اسماعیل، زمینه سیراب گشتن از حوض کوثر بدست امام علی علیه السلام را در خود فراهم سازند.

سعی بین صفا و مروه

هر یک از اعمال و مناسک حج یادآور خاطره‌ای ارزشمند از زندگی ابراهیم و هاجر و فرزندش اسماعیل است. سعی بین دو کوه صفا و مروه نیز یادآور خاطره مادری است که در اوج تشنگی و ناامیدی با عنایت به رحمت الهی، در جستجوی آب برای فرزند تشنه و بی‌رمقش میان این دو کوه دوید تا سرانجام زمزم برای او جوشید.

زائر خانه خدا نیز با امید به فضل و رحمت

ص: ۶۰

الهی و نیز خوف و ترس از عواقب گناه، راه رسیدن به کمال را پیموده، حاجات خود را از خداوند می‌طلبد.

سه نکته درباره سعی

۱- سعی بین صفا و مروه هفت دور- شوط- است، رفتن از صفا به مروه و بازگشت از مروه به صفا هر کدام یک دور محسوب می‌شود. از این رو، سعی از صفا شروع و به مروه پایان می‌پذیرد.

۲- «هروله» به معنای تند راه رفتن به مردان اختصاص دارد و برای زنان مستحب نیست.

۳- استراحت برای رفع خستگی هنگام سعی بلامانع است.

تقصیر

تقصیر- به معنای چیدن مقداری از موی سر یا ناخن برای رضای خدا- بعد از انجام سعی، یکی از واجبات عمره است. با انجام تقصیر از احرام خارج شده و بدین وسیله مرحله اول اعمال؛ یعنی عمره تمتع به پایان می‌رسد.

ص: ۶۱

ط: آغاز حجّ تمتّع

احرام در مکه

پس از فراغت از مرحله اول اعمـال، مرحله دوم؛ یعنی حـج تمتع آغاز می‌شود. معمولًا حاجیان، روز هشـتم ذی‌الحجه یا شب نهم در شهر مکه مُحْرِمِ و سپس عازم عرفات می‌شوند.

احرام حج تمتع مانند احرام عمره تمتع است با دو تفاوت: اول در نیت و دوم در مکان احرام. احرام عمره در میقات بود و احرام حج در شهر مکه.

وقوف در عرفات

صحرای عرفـات یکایـک وقوف کننـدگان را می‌شـناسد و از رفتـار و گفتـار و نیـات آنان آگاه است، چنان که امام زمان (عجّل‌اللّٰه تعالی فرجه) که حضورش در این سرزمین قطعی است، از رفتار و نیات حجاج با خبر است.

روز عرفه برای آمرزش گناهان، همچون شب‌های قدر است. دعای عرفه امام حسین علیه السلام، در این سرزمین

ص: ۶۲

روح را صفامی‌دهد. در سرزمین عرفات حجاج به ارزش هدف قیام امام حسین علیه السلام بیشتر واقف می گردند. عرفات یادآور اعلان برائت از کفار و مشرکان نیز هست که به امر رسول‌خدا صلی الله علیه و آله و به وسیله علی علیه السلام به مردم ابلاغ شد.

وقوف در مشعر الحرام

مشعر سرزمین شعور و آگاهی است. در این سرزمین که یادآور محشر است، برای نابودی شیطان‌ها با جمع کردن ریگ‌های هفت گانه رمی جمرات، آماده و مهیا می‌شویم. تمرینی است تا خود را برای مقابله با شیطان‌های کوچک و بزرگ آماده کنیم.

در سرزمین منا

منا سرزمین رسیدن انسان به آرزوهای خویش است؛ زیرا زائر خانه خدا با رمی شیاطین و بریدن حلقوم طمع و پرهیز از دنیاپرستی، از شرّ دشمنان درونی و بیرونی رها می‌شود و هم ردیف بندگانی می گردد که خداوند در وصفشان فرموده: «ای شیطان، تو بر بندگان من سلطه نداری». (۱)

۱- حجر: ۴۲

ص: ۶۳

سرزمین منـا یـادآور پیـامبر صـلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السـلام است، یـادآور وصـیت امام باقر علیه السـلام است که فرمود: تا ده سال در این سرزمین برای ما گریه کنید.

اعمال منا

رمی جمرات، حلق یا تقصیر، قربانی و بیتوته، جزو اعمال واجب حج در این سرزمین است.

نکاتی درباره منی

۱- پرهیز از تک روی و جدا شدن از مدیر و روحانی کاروان در روز اول- عید قربان.

۲- دقت در انجام اعمال با توجه به سفارش‌های روحانی و مدیر کاروان.

۳- پرهیز از پراکنده کردن مو به هنگام حلق یا تقصیر.

۴- استفاده از ماسک در عرفات، مشعر و منا در صورت لزوم.

۵- به خاطر سپردن محل استقرار چادر.

۶- مصرف مایعات بیشتر.

۷- پرهیز از به همراه داشتن پول هنگام رمی جمرات.

ص: ۶۴

۸- همراه داشتن آب و کارت شناسایی.

۹- خودداری افراد سالخورده و ناتوان از رفتن به قربانگاه.

۱۰- همراهی با نیروهای خدماتی کاروان به دلیل دشواری خدمات دهی در عرفات، مشعر و منا.

طواف حج تمتع، نماز طواف، سعی

حاجی پاک شده از گناه در عرفات و آگاهی یافته در مشعر و پیروز در جبهه نبرد با دشمن درونی و بیرونی در منا و برپا کننده مراسم جشن پیروزی در آن سرزمین جهت طواف به مکه می‌آید تا خود را از بقایای تاریکی‌های مانده در جان نجات بخشد. در دور اول سر و اعضا؛ همچون چشم و گوش و زبان، در دور دوم دو دست، در دور سوم شکم، در دور چهارم غریزه جنسی، در دور پنجم دو پا، در دور ششم قلب خویشتن را از گناهان پاک و در دور هفتم حرکت در محور لقای حق، سپس در مقام ابراهیم علیه السلام به تماشای جمال محبوب می‌نشیند و با خواندن سرود رهایی یعنی (نماز) سر بر سجده شکر می گذارد. آنگاه بار دیگر سعی بین صفا و مروه را انجام می‌دهد.

ص: ۶۵

طواف نساء و نماز آن

آخرین قسمت اعمال حج تمتع، طواف نساء و نماز آن است. که جز در نیت تفاوتی با طواف‌های قبلی ندارد.

در این مرحله که نقطه اوج معنوی است، در هر دوری مقامی از مقامات هفت‌گانه سلوک طی می‌شود. در دور اول مقام «توبه»، در دور دوم منزل «ورع» و دوری از گناه و هر شبهه، در دور سوم منزل «فقر الی اللَّه»؛ یعنی احساس نیاز در همه شؤون خویش به خدا، در دور چهارم وادی «زهد» و اعراض از دنیا، در دور پنجم منزل «صبر»، در دور ششم منزل «توکّل» و در دور هفتم منزل «رضا» طی می‌شود.

بنده آن باشد که بند خویش نیست جز رضای خواجه‌اش در پیش نیست

با این عمل همه چیز بر حاجی حلال می‌گردد و مانند نوزادی که از مادر متولد شده، از همه گناهان پاک می‌شود. مهم آن است که بتواند پس از انجام حج که تمرین یک زندگی توحیدی است، در طول زندگی، این پاکی و پاکیزگی را به عنوان بهترین ارمغان حج، پاس بدارد. آرزوی بازگشت به سرزمین وحی از آداب حج

ص: ۶۶

است تا خداوند بار دیگر زیارت خانه‌اش را روزی فرماید.

ی: بعد از حج

حاجی شدن و حاجی ماندن

انجام حج با آداب ظاهری و باطنی نورانیتی در پی دارد که از آن به «نور حج» تعبیر شده است و تا زمانی که صاحب آن به گناه آلوده نشده، این نورانیت باقی است و با ارتکاب گناه از وجود آدمی رخت بر می‌بندد. از این رو حاجی شدن سخت است ولی حاجی ماندن سخت‌تر است.

یادآوری‌ها

۱- همکاری در هنگام بار زدن و تخلیه بار و پرهیز از صدمه زدن به بار دیگران.

۲- دقت در نگهداری گذرنامه، بلیط و مدارک دیگر.

۳- همراه نداشتن اشیاء ممنوعه هنگام سوار شدن به هواپیما.

۴- خودداری از فروش اجناس اضافی.

ص: ۶۷

ترک فرودگاه جدّه و ورود به فرودگاه ایران

به هنگام خداحافظی زائر بیت اللَّه الحرام از همه خداحافظی می‌کرد، اینک دیگران به استقبال او می‌آیند تا از نورانیت او بهره بگیرند. زیارت زائر خانه خدا و رسول‌خدا صلی الله علیه و آله و ائمه بقیع علیهم السلام، زیارت خانه خدا و رسول و ائمه است.

حاجی نیز در پاسخ مشتاقان می‌گوید:

گلی خوشبوی در حمام روزی رسید از دست محبوبی به دستم

به او گفتم که مشکی یا عبیری که از بوی دلاویز تو مستم

بگفتا من گِلی ناچیز بودم و لیکن مدتی با گُل نشستم

کمال همنشین در من اثر کرد وگرنه من همان خاکم که هستم

ولیمه حج

۱- پرهیز از اسراف و تبذیر در میهمانی‌ها.

۲- دعوت از همه اقشار و خصوصی نکردن اطعام سفر حج.

ص: ۶۸

۳- بیان خاطرات معنوی و توجه کمتر به امور مادی حج.

۴- بیان خاطرات شیرین و فراموش کردن خاطرات تلخ.

۵- نقل محاسن همسفران و چشم پوشی از ضعف‌های احتمالی آنان.

ص: ۶۹

از رهنمودهای حضرت امام خمینی قدس سره به زائران بیت اللّه الحرام

۱. لازم است حجاج مسائل حج را از واجبات و محرمات نزد علمای اعلام به خوبی یاد گیرند تا خدای نخواسته تخلفاتی حاصل نشود که موجب هدر رفتن زحمات آنان گردد یا موجب مُل نشدن آنان شود.

۲. اعمال و مناسک را بطور دقیق از روحانیون محترم که در کاروانها هستند فراگیرید و به هیچ عملی بدون راهنمائی آنان دست نزنید.

۳. توجه داشته باشید که سفر حج سفر کسب نیست. سفر تحصیل دنیا نیست، سفر الی اللّه است.

۴. بدانید با این سفر ممکن است که شما یک آبروی بسیار زیاد پیش خدای تبارک و تعالی پیدا کنید و ممکن است که خدای نخواسته سقوط پیدا کنید.

۵. اشخاصی که حج می‌روند باید توجه بکنند که خدای نخواسته حجشان مخلوط به معصیت نشود.

۷. مهم آن است که حاج بداند که کجا می‌رود و دعوت چه

ص: ۷۰

کسی را اجابت می‌کند و میهمان کیست و آداب این میهمانی چیست.

۸. شما در این حجی که مشرف می‌شوید ممکن است که آبروی اسلام را از بین ببرید و ممکن است که انشاء اللّه آن را حفظ کنید.

۹ .... مسؤولیت حجاج محترم در پیشگاه مقدس خداوند متعال و در مقابل ملت شریف و مجاهد در راه اسلام و تعالیم انسانی آن، بسیار خطیر و بزرگ است.

۱۰. در طول سفر به «مکه مکرمه» و «مدینه منوره» از انس با قرآن کریم، این صحیفه الهی و کتاب هدایت غفلت نورزید.

۱۱. اخلاق کریمه انسانی اسلامی را با همه زوار از هر طبقه و هر طایفه و هر رنگ و هر زبان و هر کشور باشند با دقت مراعات نمایید.

۱۲. در برخوردها و رفت و آمدها در جمیع اوقات و احوال و پیش آمدها صبور و بردبار باشید.

۱۳. در مقابل درشتیها، نرمی و سلم و در مقابل بدرفتاریها، خوبی و محبت کنید.

۱۴. آنچنان کنید که معلوم شود شما از کشور امام صادق علیه السلام آمده‌اید که این خود یک خدمت شایان به اسلام و جمهوری اسلامی و هم میهنان عزیز است.

ص: ۷۱

۱۵. انشـاء اللّه ... با رفتار شایسـته و اخلاق اسـلامی و انقلابی خود، نظر همگان را جلب کرده و چهره انقلاب اسـلامی را آنگونه که هست به نمایش ملت‌های جهان می‌گذارید.

۱۶. شما دارید به طرف خانه خدا می‌روید تمام اموری که دارید انجام می‌دهید به طور الوهیت باید انجام بدهید.

۱۷. لازم است زائران محترم ایرانی توجه کنند که ... چشمان دوستان و دشمنان برآنها دوخته شده است.

۱۸. این سـفر الهی را شـما می‌روید و رجم شیطان می‌کنید، اگر چنانچه خدای نخواسته خودتان از جنود شیطان باشید خودتان راهم رجم می‌کنید.

۱۹. شما امروز در این سفر در بوته امتحان قرار دارید چون نمونه و الگویی از ملت ایران هستید.

۲۰. اینجـانب امیـدوارم که حجـاج عزیز- ایـدّهم اللّه تعـالی- از خود و دوسـتان خود مراقبت نماینـد که این عبـادت با عظمت الهی، آلوده به گناه و خطایا نشود.

۲۱. امیدوارم به برکت مواقیت و مواقف متبرکه و دعای ملت محروم که بدرقه راه شـما است ... اسـلام و شهداء و جانبازان و ملت و میهن خود را سرافراز کنید.

۲۲. در میقات‌های الهی و مقامات مقدس، در جوار خانه پر برکت خداوند تعالی، آداب حضور محضر مقدس خداوند

ص: ۷۲

عظیم مراعات و قلوب حجاج عزیز از تمام وابستگی‌های به غیر حق آزاد و از آنچه غیر دوست هست تهی و با انوار تجلیات الهی منور گردد، تا اعمال و مناسک این سیر الی‌اللّه با محتوای حج ابراهیمی و پس از آن حج محمدی آراسته گردد.

۲۳. در لبیک، لبیک «نه» بر همه بتها گوئید و فریاد «لا» بر همه طاغوتها و طاغوتچه‌ها کشید.

۲۴. در طواف حرم خدا که نشانه عشق به حق است، دل را از دیگران تهی کنید و جان را از خوف غیر حق پاک سازید.

۲۵. در لمس «حجرالاسود» بیعت با خدا بندید که با دشمنان او و رسولانش و صالحان و آزادگان، دشمن باشید و به اطاعت و بندگی آنان هر که باشد و هر جا باشد سر نهید و خوف و زبونی را از دل بزدائید.

۲۶. در سعی بین «صفا» و «مروه» با صدق و صفا سعی در یافتن محبوب کنید که با یافتن او همه بافت‌های دنیائی، گسسته شود و همه شک‌ها و تردیدها، فرو ریزد و همه خوف و رجاءهای حیوانی زائل شود و همه دل بستگیهای مادی، گسسته شود.

۲۷. با حال شعور و عرفان به «مشعرالحرام» و «عرفات» روید و در هر موقف به اطمینان قلب بر وعده‌های حق و حکومت مستضعفان بیفزایید.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَیْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.
از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر
ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)
ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...
ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۵۳-۰۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹